

VERENIGING VOOR BOS IN VLAANDEREN VZW (VBV) BOSMEMORANDUM 2005

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw

Bos doet leven

Vlaanderen moet nog 127 jaar wachten op meer bos ... en dat terwijl bossen zo goed zijn voor onze gezondheid!!

Bossen zijn belangrijk voor onze gezondheid. Dat bewijst de Week van het Bos in 2005. Waarom beperkt de Vlaamse Regering zich in haar Septembeer verklaring op het vlak van milieu dan enkel tot investeren in bodemsanering? **Vindt de Vlaamse Regering bos wel belangrijk?** Want ondertussen verkoopt de Regering haar bossen.

1. BOSUITBREIDING

1.1 Vlamingen moeten nog 127 jaar wachten op 10.000 ha meer bos

Vlaanderen telt te weinig bossen om "te beleven". Onze bestaande bossen zijn bovendien klein en versnipperd, er is dus nood aan nieuwe bossen. Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** (RSV, 1994 – 2007) stelt een hogere bebossingsindex voorop: **10.000 ha nieuwe bossen tegen 2007. VBV moet echter vaststellen dat deze doelstelling nauwelijks nog haalbaar is binnen de gestelde termijn. Aan het huidige tempo zal het immers nog 127 jaar duren vooraleer Vlaanderen 10.000 bijkomende ha bossen mag beleven! (Natuurrapport 2005)**

Het RSV schuift nog andere prioriteiten naar voor om de bebossingsindex te verhogen. In het kader van **de EG-verordening 1257/1999, de zgn. Plattelandsverordening**, moet gestreefd worden naar 10.000 ha extra bosuitbreiding binnen de agrarische structuur. Ook hier stellen we vast dat in totaal amper 921 ha landbouwgrond tijdelijk werd bebost (Natuurrapport 2005 en Evaluatie Programmeringsdocument Plattelandsontwikkeling).

Voor de jeugd moeten in Vlaanderen voldoende kwalitatieve speelzones worden voorzien in bestaande of nieuwe bossen. **VBV is dan ook blij in de Vlaamse Regering een partner te vinden voor het aanleggen van meer speelbossen.** Spelen in het bos is voor vele kinderen het eerste contact met de natuur. VBV wenst hierin actief te participeren door haar expertise inzake speelbossen ter beschikking te stellen van lokale besturen. En ook de ganse jeugdsector is vragende partij voor meer groene speelruimte.

VBV vraagt dat deze Vlaamse Regering serieus werk maakt van de beloofde bosuitbreiding. Men zal de nodige inspanningen en budgetten moeten voorzien om tegen 2007 de bosuitbreiding van 10.000 ha te realiseren. Het is van groot belang dat de opgestarte (stadsbos-)projecten integraal worden uitgevoerd. **Stadsbossen moeten het speerpunt zijn van het bosuitbreidingsbeleid!** De Vlaamse overheid start momenteel initiatieven om in de omgeving van verschillende steden stadsbossen te realiseren. VBV juicht dit toe, maar hoopt op korte termijn de resultaten hiervan te mogen zien op het terrein.

Om de bosuitbreiding te realiseren wil Minister Peeters de privé-eigenaars inschakelen. Deze aanpak is terecht, omdat de bekommernis voor een betere omgeving een zaak is voor iedereen. VBV moet echter vaststellen dat deze aanpak niet of niet voldoende werkt. Minister Peeters beschikt immers reeds over een instrument voor bebossing door privé-eigenaars, nl. de subsidieregeling voor bebossing of herbebossing. VBV moet echter vaststellen dat de subsidieaanvragen geen hoge vlucht genomen hebben. De vraag blijft hoe de Vlaamse

overheid de privé-eigenaar wil aanzetten tot bebossing. Daarom stelt VBV dat de overheid ook haar verantwoordelijkheid moet nemen en strategische bosuitbreidingsprojecten op het getouw zetten.

1.2 Wat kan er beter?

Het huidig instrumentarium voor verwerven en bebossen van gronden moet efficiënter. Deze complexe procedure zorgt er momenteel voor dat de bosuitbreiding tergend traag loopt. Dat leidt tot frustratie, ongerustheid en rechtsonzekerheid bij de grondgebruikers. We lichten onze eisen toe:

- snel werk maken van een degelijk grondbeleid. **Het optimaliseren van de Grondenbank (grondruil) is dan ook prioritair en biedt de landbouw een concreet alternatief!**
- **lokale besturen die initiatieven ontwikkelen voor bosuitbreiding beter ondersteunen.** In Antwerpen hebben provincie en gemeenten zich geëngageerd om het stadsrandbos Antwerpen te realiseren. De Vlaamse overheid heeft zich onlangs achter dit project geschaard. Dit is een goed voorbeeld van hoe de Vlaamse overheid in samenwerking met de lokale overheden samen de bosuitbreidingsdoelstellingen kan realiseren.
- de **vergunningsplicht voor bebossingen in agrarisch gebied vereenvoudigen.** Op dit moment creëert deze regel Kafkaïaanse toestanden: de Vlaamse overheid kan op eigen gronden geen bossen planten omdat het lokale gemeentebestuur geen vergunning aflevert.
- **de pachtwet versoepelen.** Vele privé grondeigenaars zouden graag hun grond bebossen, maar worden tegengewerkt door de pachtwet. Die verhindert dat grondeigenaars in groen-, natuur-, bos- of bosuitbreidingsgebied de pacht opzeggen met het oog op bebossing van hun eigendom. Deze maatregel smooft het particulier initiatief grondig in de kiem. **Minister Peeters wilt de privé-eigenaar responsabiliseren bij de realisatie van bosuitbreiding. Dit kan natuurlijk enkel wanneer de bereidwillige privé-eigenaar niet gehinderd wordt door de beperkingen uit de pachtwet.** VBV stelt vast dat een **gelijkaardige versoepeling van de pachtwet reeds goedgekeurd** werd door het Vlaamse parlement **in het kader van ontginningen.** Iedereen die een ontginningsmachtiging heeft, kan, zelfs buiten de wil van de verpachter om, de pacht opzeggen. **Vlaanderen werkt met twee maten en twee gewichten.** Wat voor economische belangen wel kan, is niet mogelijk voor milieudoelstellingen.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- de realisatie van 10.000 ha bosuitbreiding op het terrein voor 2007 door het aanplanten van nieuwe bossen, vooral stadsbossen en speelbossen
- de aanleg van 10.000 hectare tijdelijk bos in de agrarische structuur
- de aanpassing van het huidige instrumentarium zodat dit bosuitbreiding stimuleert i.p.v. belemmert (aanpassing pachtwet, optimaliseren van de grondenbank, ondersteuning privé-partners)
- dat de Vlaamse Regering de privé-sector vertrouwen geeft en responsabiliseert voor bosuitbreiding maar dat de overheid tegelijkertijd haar verantwoordelijkheid neemt voor het realiseren van strategische bosuitbreidingsprojecten van algemeen belang
- de integrale realisatie van geplande stadsbossen i.s.m lokale overheden

2. BOSBEHOUD

Naast de bosuitbreiding moet de Vlaamse Regering ook werk maken van het behoud van de bestaande bossen. Vandaag de dag worden de zonevreemde bossen nog steeds continu bedreigd. Deze bestaande bossen zijn zeer waardevol en dus al even belangrijk!

2.1 Zonevreemde bossen

Zonevreemde bossen zijn bossen gelegen in niet-groene bestemmingen op de Gewestplannen. Het probleem van de zonevreemde bossen is bij uitstek een probleem van ruimtelijke ordening. Het RSV stelt: "Het is noodzakelijk alle bestaande bossen te beschermen en

bosuitbreiding te realiseren" (RSV, p. 384). De VBV is blij vast te stellen dat de Vlaamse Regering het RSV effectief zal uitvoeren (Vlaams Regeerakkoord p. 68).

Jaarlijks gaat volgens het Instituut voor Natuurbehoud om en bij de 200 ha bestaand zonevreemd bos voor de bijl. Ecologisch en recreatief waardevolle bossen gaan zo definitief verloren.

Anno 2005 zijn **12.000 ha zonevreemde bossen dus nog steeds bedreigd**. In woongebied, industriegebied, in niet-vervallen vergunde verkavelingen en ten behoeve van werken van algemeen belang, kan er - mits stedenbouwkundige vergunning - ontbost worden. En de compensatie? Die beperkt zich meestal tot een compensatiebijdrage, niet tot effectieve compensatie op het terrein. Er is simpelweg planologisch geen ruimte voorzien om aan compensatiebebossing te doen!

Symbooldossier van deze problematiek is het Brugse Lappersfortbos, deels gelegen in parkgebied, maar ook in industriegebied en daardoor sinds enkele jaren zwaar bedreigd door ontbossing. In januari 2005 droeg Minister Peeters een oplossing aan door een huurovereenkomst af te sluiten voor het deel in parkgebied. Tegelijk sluit hij echter de ogen voor het werkelijk bedreigde stuk bos, dat hiermee blijvend zonevreemd en vogelvrij verklaard wordt. VBV moet met spijt vaststellen dat op cruciale momenten de mooie principes in de kast blijven.

2.2 Wat kan er beter?

VBV vraagt dat de **Vlaamse Regering het probleem van de zonevreemde bossen erkent en regelt via een aanpassing van het RSV zoals gebeurde voor zonevreemde bedrijven en woningen**.

130.000 zonevreemde woningen en 23.238 zonevreemde bedrijven werden door vorige Regering geregulariseerd, zonder aan de ruimtebalans van het RSV te raken. Hetzelfde principe moet gehanteerd worden voor zonevreemde bossen. Deze aanpassing staat los van de RSV-target om nieuwe bossen te maken. Herbestemmingen van zonevreemde bossen naar effectieve bosgebieden moeten apart bekeken worden van de 10.000 hectare nieuwe bossen, net zoals men de geregulariseerde bedrijven niet opgenomen heeft in de 7.000 ha nieuwe bedrijventerreinen.

Daarnaast moet de Vlaamse overheid planologisch **ruimte voorzien in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor effectieve boscompensaties**, zodat compensaties ook op het terrein kunnen gerealiseerd worden.

Momenteel zijn er simpelweg niet voldoende zones afgebakend om aan compensatiebebossing te doen, zodat men meestal grond in agrarisch gebied zoekt. Het veldwetboek en de pachtwetgeving bemoeilijken echter de compensatie in het agrarisch gebied. Gevolg: voor 250 ha of 73% van de vergunde ontbossingen (tussen eind 1999 en juli 2002) bestond, volgens het Natuurrapport 2003 (p. 245) de compensatie uit een bosbehoudsbijdrage. VBV stelt de compensatieregeling niet in vraag, maar vraagt dat er sneller en efficiënter gecompenseerd wordt.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- de erkenning van de problematiek van de zonevreemde bossen
- ontbossing als uitzonderingsgeval niet als regel
- effectieve herbebossing bij compensatie

3. MULTIFUNCTIONEEL BOSBEHEER EN -GEBRUIK

De educatieve en recreatieve functie van het bos is zeer belangrijk. VBV vindt dan ook dat **duurzaam, multifunctioneel bosbeheer de basis moet blijven van het bosbeleid** van de Vlaamse Regering. Ook bosbeleving is bij uitstek multifunctioneel. Om de recreatieve functie echter haar rol te laten spelen is in ons dichtbevolkte land veel meer toegankelijk bos nodig. **Dit kan door de eigenaars te stimuleren hun bossen open te stellen en door bijkomende bosgebieden te voorzien.**

Vlaanderen telt meer dan **15 miljoen bosbezoeken per jaar**. Onze bossen zijn te klein en te versnipperd om de recreatieve druk goed te kunnen weerstaan. Naast het **realiseren van nieuwe stadsbossen** om de recreatie beter te kunnen spreiden, is er ook **nood aan meer toegankelijk bos**.

70% van het Vlaamse bosareaal is in handen van de privé-boseigenaar. Het stimuleren van de privé-boseigenaar voor het openstellen van zijn bos is dus uitermate belangrijk. De bosgroepen hebben hierin een belangrijke rol te spelen. Dit systeem dient duurzaam ondersteund te worden door het beleid en zo snel mogelijk gebiedsdekkend operationeel te zijn.

Ook de **overheid moet haar verantwoordelijkheid opnemen. In eerste instantie door bossen met een hoge ecologische en/of recreatieve waarde** en die omwille van hun strategische karakter en het algemene belang openbaar domein dienen te zijn, aan te kopen en in eigendom te houden. VBV vraagt dan ook dat de **overheid een voorbeeldfunctie** zou vervullen. Nochtans moeten we vaststellen dat minister Peeters onlangs de grootste bosaankoop ooit, de Merodebossen, terug in de uitverkoop gezet heeft. Ook de recreatief belangrijke Sint-Annabossen (Antwerpen-Linkeroever) werden verkocht.

De Vlaamse Regering wenst de toegankelijkheid van natuur en bos te verhogen, wat VBV enkel kan toejuichen, mits het intelligent zoneren en sturen van de recreatiestromen. Om de toegankelijkheid van onze bossen maximaal te kunnen sturen is het hoognodig dat er een **nieuw geïntegreerd, eenvoudig en eenvormig uitvoeringsbesluit rond toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten** wordt goedgekeurd. Voor alle gebruikers van de open ruimte is het essentieel dat deze geïntegreerde visie op recreatief medegebruik er snel komt.

Tevens dringt de VBV er op aan dat alle overheidsinstanties het **gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen** (FSC-gecertificeerd hout) blijven promoten. Ook hier kan de overheid een voorbeeld- en trekkersrol spelen.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- de realisatie en openstellen van speel- en stadsbossen om de recreatieve functie van het bos in Vlaanderen voluit te laten spelen
- de totstandkoming van een nieuw, aangepast uitvoeringsbesluit voor toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten
- een maximaal engagement van overheidswege om duurzaam geproduceerd FSC-hout te gebruiken

4. TROPISCH BOS

De tropische bossen zijn een enorm reservoir voor biodiversiteit en koolstofopslag. Bovendien leven zeer veel mensen op basis van de producten uit het tropisch woud. Vlaanderen importeert zeer veel tropisch hout. Vlaanderen moet ook in deze zijn **verantwoordelijkheid opnemen**. VBV en de hele milieubeweging is dan ook zeer ontgoocheld dat Minister Peeters het **Vlaams Fonds Tropisch Bos meer dan halveerde**: van €874.000 naar €400.000! Nochtans is de interesse voor het fonds zeer groot, niet alleen uit de tropen maar ook uit Vlaanderen. Het aantal aanvragen en de kwaliteit van de ingediende voorstellen blijft hoog: dit jaar werden er al 120 projecten ingediend. Er kunnen dit jaar echter slechts 4 projecten ondersteunt worden. **Hiermee slaat Vlaanderen een modderfiguur wat betreft de ondersteuning van tropisch bos**, in vergelijking met de ons omringende landen. In Nederland bijvoorbeeld wordt jaarlijks 200 miljoen euro voorzien voor "bescherming en beheer van tropisch bos". Vlaanderen zit nu aan 1/500ste daarvan.

Ook in Vlaanderen kunnen we stappen ondernemen om het tropisch bos beter te beschermen. VBV eist dan ook dat alle overheden in België de strijd tegen de **illegale houtkap** aangaan.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- het opnieuw uitbreiden van het Vlaams Fonds Tropisch Bos tot een vergelijkbaar niveau met onze buurlanden
- het bestrijden van de illegale houtkap